Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2026/1957

28.4.2026

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

My Voice, My Choice (Moj glas, moja odločitev): za varen in dostopen splav

(mnenje na lastno pobudo)

(C/2026/1957)

Poročevalec: **José Antonio MORENO DÍAZ**

Svetovalki	Lidia FERNÁNDEZ MONTES (za poročevalca II. skupine) Rugilė BUTKEVIČIŪTĖ (za III. skupino)
Sklep plenarne skupščine	18. 9. 2025
Pravna podlaga	člen 52(2) Poslovnika
Pristojnost	strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo
Datum sprejetja na seji strokovne skupine	26. 11. 2025
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	21. 1. 2026
Plenarno zasedanje št.	602
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	196/12/11

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) želi poudariti in pozdraviti prizadevanja v zvezi z evropsko državljansko pobudo, ki jo spodbuja gibanje *My Voice, My Choice* (Moj glas, moja odločitev), saj gre za pragmatičen način za zagotavljanje dostopa žensk do pravice do splava v EU.

1.2 V odziv na to pobudo EESO ponovno poudarja, da splav je in mora biti človekova pravica, ki je tesno povezana s številnimi drugimi pravicami, ne le pravico do zdravja, in da je treba njeno dejansko in učinkovito uveljavljanje zagotoviti s presečnim pristopom.

1.3 EESO poziva Evropsko komisijo, naj predloži predlog finančne podpore državam članicam, ki bi ženskam v Evropi, ki še vedno nimajo dostopa do varnega in zakonitega splava, lahko omogočile varno prekinitev nosečnosti v skladu s svojo nacionalno zakonodajo.

1.4 EESO ponovno poudarja, da odrekanje ali oviranje oskrbe v zvezi s splavom pomeni institucionalno nasilje na podlagi spola v smislu Istanbulske konvencije in Direktive (EU) 2024/1385 ([1]), zato morajo države članice dostop do splava vključiti v svoje sisteme za preprečevanje nasilja na podlagi spola in podporo žrtvam, zlasti v svoje sisteme javnega zdravstva.

1.5 EESO poudarja, da je v skladu s členom 2 Pogodbe o Evropski uniji (PEU), členom 8 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) ter členi 1, 3, 21 in 35 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah dostop do varnega in zakonitega splava del obveznosti Unije, da brani dostojanstvo, integriteto in enakost žensk.

([1]) Direktiva (EU) 2024/1385 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini (UL L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj).

1.6 Odločitev o prekinitvi nosečnosti bi morala biti v celoti prepuščena sami ženski, ki se znajde v tem položaju in se mora odločiti samostojno ter brez prisile, dezinformacij in stigmatizacije.

1.7 EESO poudarja, da morajo dostop do varnega in zakonitega splava spremljati politike in programi, ki zagotavljajo svobodo ozaveščene izbire in celovito spolno vzgojo za celotno prebivalstvo. Vsaka ženska in dekle ima pravico do samostojnega in na dokazih temelječega odločanja o svojem telesu in reproduktivnem življenju, brez prisile, dezinformacij ali stigme.

1.8 Celovita spolna vzgoja, kot je določena v členu 14 Istanbulske konvencije, strategiji EU o otrokovih pravicah in mednarodnih tehničnih smernicah Unesca o celoviti spolni vzgoji, je bistvenega pomena za preprečevanje neželenih nosečnosti, spodbujanje enakosti spolov in zaščito pred spolnim nasiljem.

1.9 EESO poziva države članice, naj v šolske učne načrte in ustrezne programe EU vključijo celovito spolno vzgojo, ki je znanstveno podprta ter starosti in sposobnostim primerna, uvedejo spremljanje in vrednotenje teh programov ter zagotovijo, da so zdravstveni delavci zmožni spoštovati informirano privolitev in avtonomijo pacientk.

1.10 EESO meni, da bo morala Evropska komisija pojasniti, kako se bodo za financiranje uveljavljanja te pravice dodeljevala sredstva EU in kakšni bodo mehanizmi za finančno podporo organizacijam civilne družbe, ki nudijo podporo ženskam, ki razmišljajo o splavu.

1.11 Ker ni podatkov, ki bi olajšali ustrezno izvajanje učinkovitih politik, EESO priporoča, da Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) in Eurostat zbirata razčlenjene podatke o spolnem in reproduktivnem zdravju in pravicah.

1.12 EESO meni, da je treba zaradi napadov skrajno desničarskih in fundamentalističnih skupin te pravice žensk okrepiti.

2. **Splošne ugotovitve**

2.1 Kampanja *My Voice, My Choice* (Moj glas, moja odločitev) državljanom in državljankam EU ponuja priložnost, da ženskam zagotovijo svobodnejše, varnejše in boljše življenje, ne glede na to, kje v Uniji živijo, in ne glede na njihove razmere.

2.2 Kampanja poudarja, da nedostopnost pravice do splava v številnih evropskih državah ne pomeni le tveganja za telesno zdravje žensk, temveč tudi neupravičeno ekonomsko in duševno breme za ženske in družine, zlasti za tiste, ki živijo v negotovih socialnih, ekonomskih, delovnih ali kulturnih razmerah in ki si to lahko najmanj privoščijo.

2.3 EESO zato poziva Evropsko komisijo, naj predloži predlog finančne podpore državam članicam, ki bi ženskam v Evropi, ki še vedno nimajo dostopa do varnega in zakonitega splava, lahko omogočile varno prekinitev nosečnosti v skladu s svojo nacionalno zakonodajo.

2.4 Ta rešitev bi lahko bila v obliki mehanizma prostovoljnega sodelovanja, v katerega bi se države članice lahko vključile na lastno željo: tiste, ki bi se odločile za sodelovanje, bi nato prejele finančno podporo EU kot nadomestilo za breme tega izraza solidarnosti. Evropska državljanska pobuda z istim naslovom spada v okvir podpornih pristojnosti EU.

2.5 Pobudo je s podpisom podprlo 1 124 513 prebivalcev Avstrije, Belgije, Bolgarije, Cipra, Češke, Danske, Estonije, Finske, Francije, Grčije, Hrvaške, Irske, Italije, Latvije, Litve, Luksemburga, Madžarske, Malte, Nemčije, Nizozemske, Poljske, Portugalske, Romunije, Slovaške, Slovenije, Španije in Švedske. V zvezi s tem EESO poudarja prizadevanja, ki so bila potrebna za zbiranje podpisov.

2.6 Pobuda, prijavljena 10. aprila 2024, je bila kot veljavna potrjena 1. septembra 2025, kar jasno kaže, da sodi med pristojnosti EU, brez poseganja v pristojnosti držav članic.

2.7 EESO izraža polno podporo tej pobudi, ki predstavlja korak naprej k doseganju varnega in zakonitega splava, dostopnega ženskam v EU.

3. **Posebne ugotovitve**

3.1 Dostop do varnega in zakonitega splava mora biti človekova pravica. Gre za vprašanje človekovih pravic, zagotovitev tega dostopa pa je najboljši način za zaščito telesne avtonomije žensk in zmanjšanje umrljivosti mater.

3.2 Odločitev o prekinitvi nosečnosti bi morala biti v celoti prepuščena sami ženski, ki se znajde v tem položaju in se mora odločiti samostojno ter brez prisile, dezinformacij in stigmatizacije.

3.3 Države so dolžne spoštovati, varovati in uresničiti človekove pravice, vključno s tistimi, ki so povezane z zdravjem, ter pravicami do telesne, spolne in reproduktivne avtonomije. Ko so storitve varnega in zakonitega splava omejene brez utemeljitve ali niso v celoti na voljo, ni omejen le dostop do splava, temveč je omejena tudi sama pravica do splava, kar lahko ogrozi številne druge mednarodno zaščitene človekove pravice, vključno s pravico do nediskriminacije in enakosti, pravico do življenja, zdravja in obveščenosti, pravico do zaščite pred krutim, nečloveškim ali ponižujočim ravnanjem, pravico do zasebnosti, avtonomije in telesne integritete, pravico do odločanja o številu otrok in razmiku med porodi, pravico do svobode, pravico do uživanja koristi znanstvenega napredka ter pravico do svobode vesti in veroizpovedi.

3.4 Te pravice so določene v Splošni deklaraciji človekovih pravic in so zaščitene s številnimi mednarodnimi pogodbami, kot so Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah (MPESKP), Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah (MPDPP), Konvencija proti mučenju, Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW), Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija) in Konvencija o otrokovih pravicah (KOP), pa tudi z regionalnimi pogodbami v Afriki, Ameriki in Evropi.

3.5 Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk v prvem odstavku člena 12 določa, da bodo „[d]ržave pogodbenice [...] sprejele primerne ukrepe za odpravo diskriminacije žensk na področju zdravstvenega varstva, da bi na temelju enakosti žensk in moških zagotovile ženskam dostop do zdravstvenih storitev, vključno s tistimi, ki se nanašajo na načrtovanje družine“. Natančneje, v njenem splošnem priporočilu št. 35 je izrecno navedeno, da kriminalizacija splava pomeni kršitev spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic žensk ter obliko nasilja na podlagi spola, države pa so pozvane, naj razveljavijo vso zakonodajo, ki kriminalizira splav.

3.6 V skladu s členom 2 Pogodbe o Evropski uniji (PEU), členom 8 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) ter členi 1, 3, 21 in 35 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je dostop do varnega in zakonitega splava del obveznosti Unije, da brani dostojanstvo, integriteto in enakost žensk.

3.7 Konvencija o pravicah invalidov zavezuje države pogodbenice, da invalidom zagotavljajo brezplačne ali cenovno dostopne zdravstvene storitve in programe v enakem obsegu, kakovosti in standardu kot drugim, tudi na področju spolnega in reproduktivnega zdravja, ter javne zdravstvene programe.

3.8 Poleg tega je Odbor Združenih narodov za človekove pravice izrecno priznal, da odločitev ženske o prostovoljni prekinitvi nosečnosti spada na področje pravice do zasebnosti in da nespoštovanje odločitve ženske, da opravi zakonit splav, pomeni kršitev pravice do zasebnosti, tudi kadar v to odločitev poseže sodstvo ([2]).

3.9 Nedavno so bili spolno in reproduktivno zdravje ter pravice vključeni med cilje trajnostnega razvoja Združenih narodov, zlasti cilj 3.7 (o splošnem dostopu do zdravstvene oskrbe na področju spolnega in reproduktivnega zdravja, tudi za načrtovanje družine, ozaveščanje in izobraževanje, ter o vključitvi reproduktivnega zdravja v nacionalne strategije in programe) ter cilj 5.6 (o splošnem dostopu do spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic v skladu z akcijskim programom mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju, pekinškimi izhodišči za ukrepanje ter sklepnimi dokumenti s preglednih konferenc).

([2]) https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Women/WRGS/SexualHealth/INFO_Abortion_WEB.pdf.

3.10 Poleg tega EESO v svojem mnenju *Nasilje nad ženskami kot vprašanje človekovih pravic: stanje ukrepov po EU* ([3]) z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se trenutno omejevanje brezplačne in varne prostovoljne prekinitve nosečnosti ter nadlegovanje žensk (zlasti v bližini klinik) ne obravnavata kot posebna oblika nasilja nad ženskami, ter priporoča zakonodajo o varnih območjih okoli klinik, da bi preprečili nadlegovanje in ustrahovanje.

3.11 Na podlagi svojih zajamčenih spolnih in reproduktivnih pravic morajo ženske imeti tudi pravico, da se svobodno odločijo o prostovoljni prekinitvi nosečnosti, in pravico do splava, ter učinkovit dostop do splava. EESO zaradi sistematičnih napadov fundamentalističnih in skrajno desničarskih skupin meni, da je treba v državah članicah predvideti pravne ukrepe ne samo za zagotovitev te pravice, temveč tudi za njeno svobodno uveljavljanje.

3.12 EESO ugotavlja, da tudi tam, kjer je splav zakonit, regionalne in socialne razlike še naprej omejujejo dejanski dostop. Na nekaterih podeželskih, revnejših ali kulturno konservativnih območjih slabo zdravstveno infrastrukturo spremljajo stigmatizacija, moralni pritisk in zakoreninjeni patriarhalni vzorci, saj se v nekaterih lokalnih okoljih še močno čutijo tradicionalni patriarhalni kodeksi časti in močni pritiski skupnosti. Te razmere vodijo v strah, molk in celo prikrita rojstva, kar ima resne posledice za telesno in duševno zdravje. EESO poudarja, da za učinkovit dostop ne zadostujejo pravna in institucionalna jamstva, temveč so potrebni tudi izobraževalni in socialni ukrepi za boj proti stigmatizaciji in za zaščito avtonomije žensk.

3.13 EESO ponovno poudarja, da odrekanje ali oviranje oskrbe v zvezi s splavom pomeni institucionalno nasilje na podlagi spola v smislu Istanbulske konvencije in Direktive (EU) 2024/1385, zato morajo države članice dostop do splava vključiti v svoje sisteme za preprečevanje nasilja na podlagi spola in podporo žrtvam, zlasti v svoje sisteme javnega zdravstva.

3.14 Francija se je 4. marca 2024 odločila, da pravico do splava zagotovi z njeno vključitvijo v francosko ustavo, in tako postala prva država na svetu, ki je splav izrecno določila za ustavno pravico, da bi glede na nazadovanje na področju pravice do splava v EU in po svetu to pravico zaščitila. Že januarja 2022, ko je Svetu Evropske unije predsedovala Francija, je francoski predsednik Emmanuel Macron Evropskemu parlamentu predlagal vključitev pravice do splava v Listino Evropske unije o temeljnih pravicah.

3.15 Raziskave kažejo, da se s spodkopavanjem spolnih in reproduktivnih pravic v Evropi ukvarja zapletena mreža 275 akterjev, ki je med letoma 2019 in 2023 prejela finančna sredstva v višini 1,18 milijarde USD ([4]). EESO poudarja potrebo po usklajenem in proaktivnem evropskem odzivu za zaščito teh pravic.

3.16 Zato EESO, tako kot drugi mednarodni organi, meni, da je dostop do spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic – vključno z zajamčenim dejanskim dostopom do varnih in zakonitih storitev splava – temeljna pravica. Poleg tega meni, da je zagotavljanje spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic bistveno za varstvo človekovega dostojanstva, povezano z bojem proti spolnemu nasilju in nasilju na podlagi spola ter uresničevanjem enakosti spolov in drugih človekovih pravic, kot so pravice posameznika do življenja, zdravja, zasebnosti, osebne varnosti, nediskriminacije, enakosti pred zakonom ter prepovedi mučenja in drugega krutega, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja.

3.17 EESO želi spomniti, da je Unija zavezana zagotoviti vsem ženskam in dekletom popolno telesno avtonomijo in popoln samostojen nadzor nad vsem, kar je povezano z njihovo spolnostjo ter spolnimi in reproduktivnimi pravicami, ter jim omogočiti svobodno odločanje o tem brez diskriminacije, prisile in nasilja ([5]).

3.18 Celovita spolna vzgoja, kot je določena v členu 14 Istanbulske konvencije, strategiji EU o otrokovih pravicah in mednarodnih tehničnih smernicah Unesca o celoviti spolni vzgoji, je bistvenega pomena za preprečevanje neželenih nosečnosti, spodbujanje enakosti spolov in zaščito pred spolnim nasiljem.

([3]) Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Nasilje nad ženskami kot vprašanje človekovih pravic: stanje ukrepov po EU (mnenje na lastno pobudo) (UL C, C/2025/2005, 30.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2005/oj).

([4]) Evropski parlamentarni forum za spolne in reproduktivne pravice: *The Next Wave: How Religious Extremism Is Regaining Power*.

([5]) https://www.igualdad.gob.es/wp-content/uploads/SRHR-MINISTERIAL-DECLARATION-SIGNED-2.pdf.

3.19 EESO poziva države članice, naj v šolske učne načrte in ustrezne programe EU vključijo celovito spolno vzgojo, ki je primerna starosti, prilagojena različnim skupnostim in znanstveno podprta, ter uvedejo spremljanje in vrednotenje teh programov ter zagotovijo, da so zdravstveni delavci zmožni spoštovati informirano privolitev in avtonomijo žensk.

3.20 EESO opozarja na posebno ranljivost etničnih in verskih manjšin, migrantk, žensk iz prikrajšanih socialno-ekonomskih okolij, žensk, ki živijo na podeželju, ter invalidk, lezbijk in biseksualk, med drugimi, pri dostopu do pravice do splava ter opozarja na to, da je potreben presečen pristop.

3.21 EESO meni, da mora zakonodajne spremembe spremljati trajna finančna podpora, da bo pravico do oskrbe v zvezi s splavom dejansko mogoče uresničiti.

3.22 Podobno kot je poudaril Evropski parlament v svoji resoluciji z dne 11. aprila 2024 (sprejeti s 336 glasovi za, 163 proti in 39 vzdržanimi glasovi), tudi EESO meni, da bi morala biti pravica do splava in njegovo financiranje vključena v Listino Evropske unije o temeljnih pravicah ([6]).

3.23 EESO poziva Evropsko komisijo, naj sprejme to pobudo in zagotovi dostopnost in dejansko razpoložljivost pravice do splava, pri čemer naj takoj oblikuje časovni načrt.

3.24 EESO meni, da bo morala Evropska komisija pojasniti, kako se bodo za financiranje uveljavljanja te pravice dodeljevala sredstva EU in kakšni bodo mehanizmi za finančno podporo organizacijam civilne družbe, ki nudijo podporo ženskam, ki želijo opraviti splav.

3.25 Glede na trenutno pomanjkanje podatkov EESO priporoča, da Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) in Eurostat zbirata razčlenjene podatke o spolnih in reproduktivnih pravicah.

3.26 Prav tako EESO poziva EU, naj sprejme proaktivno politiko proti dezinformacijam skrajne desnice o splavu, ki ovirajo avtonomijo žensk in uveljavljanje njihovega spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic.

3.27 EESO obsoja nazadovanje na področju pravic žensk in vse regresivne poskuse, da bi omejili ali odpravili obstoječo zaščito na področju spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic ter enakosti med ženskami in moškimi.

3.28 EESO priznava ključno vlogo civilne družbe, zlasti feminističnih organizacij in organizacij za pravice žensk, pri obrambi pravice do splava – zlasti v državah, kjer je prepovedan ali pa je dostop do njega omejen – in pri zagotavljanju dostopa do splava z vplivanjem na zakonodajne reforme, izvajanje storitev in javno izobraževanje. Poziva k posebnemu financiranju za podporo tem organizacijam, zlasti v državah članicah, v katerih se državljanski prostor krči in je pravica do splava ogrožena.

3.29 Poleg tega poziva države članice in institucije EU, naj zagotovijo pravno, fizično in spletno zaščito pred stigmatizacijo, nadlegovanjem in ustrahovanjem aktivistov, zdravstvenih delavcev in žensk, ki se odločijo za splav.

3.30 EESO z veliko zaskrbljenostjo spremlja svetovno nazadovanje na področju mednarodne pomoči za načrtovanje družine ter spolnih in reproduktivnih pravic. Ameriška agencija za mednarodni razvoj (USAID) je bila v preteklosti eden največjih svetovnih financerjev storitev načrtovanja družine in reproduktivnega zdravja ter je podpirala milijone žensk in deklet po vsem svetu; vendar je preklicala skoraj vse subvencije za načrtovanje družine in ponovno uvedla pravilo svetovne prepovedi na tem področju. EESO poziva EU, naj okrepi svojo vodilno vlogo v svetu pri obrambi spolnih in reproduktivnih pravic ter zagotovi dostop do življenjsko pomembne oskrbe.

([6]) https://www.europarl.europa.eu/news/sl/press-room/20240408IPR20314/women-must-have-full-control-of-their-sexual-and-reproductive-health-and-rights.

3.31 Zato želi EESO poudariti in pozdraviti prizadevanja v zvezi z evropsko državljansko pobudo, ki jo spodbuja gibanje *My Voice, My Choice* (Moj glas, moja odločitev), saj gre za pragmatičen način za zagotavljanje dostopa žensk do pravice do splava v EU. Ponovno poudarja, da je splav temeljna pravica, ki je tesno povezana s številnimi drugimi pravicami, ne le pravico do zdravja, in da je treba njeno dejansko in učinkovito uveljavljanje zagotoviti s presečnim pristopom.

V Bruslju, 21. januarja 2026

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Séamus BOLAND